

Žene govore

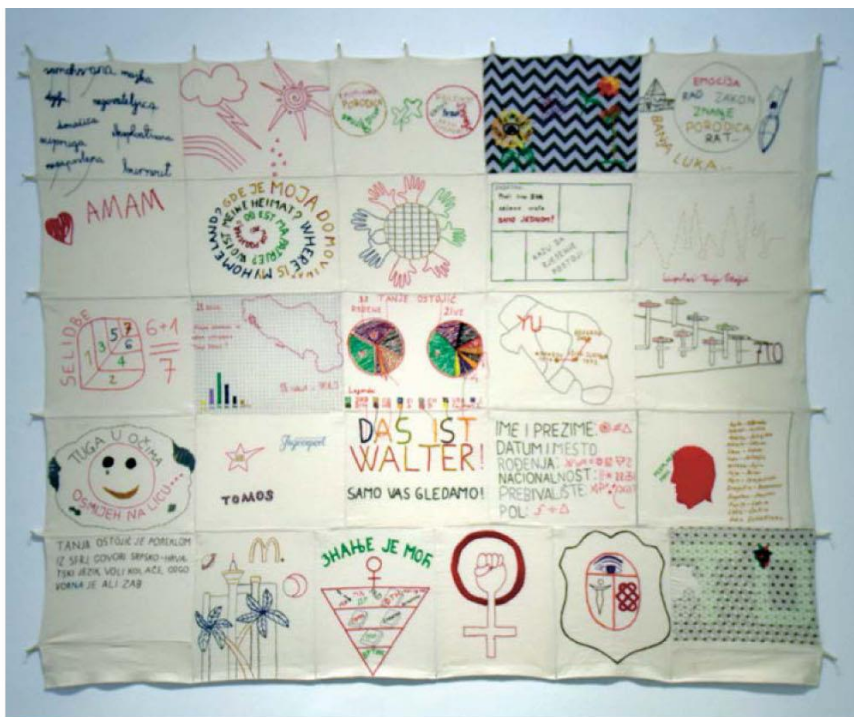
One su domaćice i učenice, inženjerke mašinstva i građevine, advokaticke i ekonomistkinje, frizerke i dizajnerke, studentkinje i likovne umetnice... Različitih su starosnih dobi (od tinejdžerki do penzionerki), socijalnog statusa i obrazovanja. Povezuje ih jedno ime i jedno prezime – Tanja Ostojić. I još mnogo toga

Tridesetak žena istog imena i prezimena učestvovalo je u projektu *Leksikon Tanja Ostojić*, a istoimena izložba je otvorena do kraja jula u Salonu Muzeja savremene umetnosti u Beogradu. Sve žene su rođene na prostoru SFRJ gde i danas većina njih živi. Spaja ih isti jezik, ali i lična razmišljanja o porodici, položaju žene, perspektivi života bez obzira što njihovi stavovi, uslovljeni iskustvom, obrazovanjem i profesijom, često deluju različito.

Autorka projekta Tanja Ostojić je performans i interdisciplinarna umetnica koja je rođena u Užicu, odrasla i školovala se u Beogradu, Nemačkoj i Francuskoj. Živi u Berlinu, od 1994. izlaže širom Evrope i sveta. Često se u umetničkim projektima bavi položajem žena, pogotovo položajem migrantkinja u Evropskoj uniji, bez obzira na to da li su te žene došle sa Balkana, Istočne Evrope, Bliskog istoka, Srednje Azije ili Severne Afrike. Njen najznačajniji projekat je "Tražim muža sa pašom Evropske unije" (2000–2005), koji je,

istovremeno i najzabavniji i najproduktivniji. Izložba *Leksikon Tanja Ostojić* realizovana je u saradnji sa Gete institutom u Beogradu, kao i muzejima savremenih umetnosti iz Zagreba, Rijeke, Banjaluke i Beograda, dok je socio-antropološko istraživački deo projekta Tanja Ostojić realizovala tokom svoje dvogodišnje istraživačke stipendije na GS Univerziteta umetnosti u Berlinu.

Na izložbi, pored foto i video arhive niza susreta tridesetak Tanja Ostojić, te radova u terakoti nastalih 2013. u okviru Simpozijuma TERRA u Kikindi, posebnu pažnju na izložbi privlače radovi u tehnici dokumentarnog veza nastalih tokom ove godine u saradnji sa beogradskom umetnikom Vahidom Ramujkić i intervjui sa Tanjama Ostojić i njihovi omiljeni kulinarški recepti, koji će biti sastavni deo knjige koja je u pripremi. Rezultat dokumentarnog veza je tapiserija sastavljena od 25 vezenih pravougaonih platana u kojoj su učesnice koristile "prednosti tradicionalne tehnike, kao što je na primer sporost

Fotografije: Marija Janković

izrade, da bi otvorili prostor i platformu za dijalog, razmenu ideja i stavova koji se materijalizuju kroz rad i utkivaju u kompoziciju, vezenog leksikona". Tanja Ostojić su, očigledno, vezle teme o kojima najviše razmišljaju: porodica, obrazovanje, selidbe, identitet, šta vole i šta ne vole, a u nekoliko radova dominira potraga za izgubljenom domovinom – Jugoslavijom.

Najzanimljiviji deo izložbe su razgovori sa Tanjama Ostojić pod nazivom "Žene govore", napravljeni u formi leksikona, vrlo sličnog onom koji tinejdžeri u osnovnoj školi razmenjuju među sobom. Kao i svaki pristojan leksikon i ovaj ima banalna pitanja o horoskopskom znaku i omiljenoj boji, ali i pitanja o seksualnom životu, odnosima u porodici, (ne)zadovoljstvu životom, planovima kao i da li je neka Tanja ili neko u njenoj porodici doživio nasilje. Svi razgovori su autorizovani i svaka Tanja je imala pravo da ne odgovori ili čak izbaci neko pitanje. Sama autorka je dala poduži intervju i obrazložila da joj je etički kodeks bio ideja vodilja: "Da bih izbegla

perspektivu odozgo koju etnolog/antropolog/sociolog apriori ima u odnosu na intervjuisane subjekte svog istraživanja, odlučila sam se da na fragilnost situacije odreagujem izmeđunjem, pa sam umesto da analiziram intervju e i sama odgovorila na ista pitanja".

Na pitanje o nasilju u porodici autorka Tanja Ostojić je odgovorila: "Nažalost, moja pokojna baka Mira, majka mog oca, bila je verbalno, a ponekad i fizički maltretirana od strane svog muža, mog pokojnog deda Nedeljka, koji je bio veoma ugledan čovek u selu, ali je voleo i da popije. Sećam se jedne scene iz detinjstva u kojoj moj deda juri moju baku oko trpezarijskog stola dok baka mene hrani bananom... Za razliku od svog brata i majke ja sam se ponekad konfrontirala sa ocem jer mi je njegov povišeni ton i pritisak da se nešto obavi po vojnički vrlo teško padao. Razgovarali smo o tome i moj otac se vremenom dosta promenio." Tanja iz Beograda na isto pitanje kaže: "Mama je nekada bila izložena psihičkom nasilju, dok sam

LEKSIKON TANJA OSTOJIĆ: Detalji sa izložbe

se ja zbog mentalnog nasilja i razvela. U tom periodu, pa i nakon razvoda i kćerke i ja smo trpele psihičko nasilje od oca, odnosno muža." Tanja iz Splita: "Na sreću nitko nije imao takav problem (izuzev onih problema u ratno doba, ali to smo zaboravili)."

Kad je reč o trenutnoj životnoj situaciji, većina njih je zadovoljna, ali bi uvek moglo bolje. O planovima jedna Tanja kaže: "Moj plan je da sve uradim da moje dete ne živi tu. Ja mislim da ovo nije mesto za život – Beograd. Mislim da gde god da ode, sa radom svojim će više moći sebi da pruži nego što može ovde. Istina, bez obzira na to šta je, gde god da ode, biće stranac, i nikad neće biti svoja na svome, ali ipak ta neka satisfakcija da možeš da živiš od svog rada, mislim da je bolje to negde preko." Studentkinja Tanja iz Pljevalja gorko zaključuje: "Moji planovi za budućnost su da završim fakultet, i posle toga, ako ne bude posla (što pretpostavljam da će biti slučaj), upisaću novi fakultet, dok ne završim tri fakulteta."

RADOSLAV ČEBIĆ